

# مستطابق

۱۳۲۶

درسمادنده باب عالی جاده سنده  
اداره مخصوصه  
محل اداره :

انظار :

مسکونه موافق آثار جدیدیه مع المنونیه قبول اولنورد  
درج ابدله بن آثار احاده اولغاز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

درسمادنده نسخیه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ابله کوندربایر سه سنوی  
۲۰ فروش فضله آلنیر

تاریخ تاسیسی :  
۱۱ نموز ۳۲۴

درسمادنده بوسته ابله کوندربایر سه ولایات بدلی اخذ اولنورد

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی      التي آیلنی

۶۵      ۳۵

۸۰      ۴۰

۸۰      ۴۰

درسمادنده

ولایاتده

مملک اجنبیه ده

عدد : ۲۶

۲۷ محرم ۳۲۷ پنجشنبه ۵ شباط ۳۲۴

برنجی سنه

لیالک سینہ سنده خوابه طالمش نازنین اسحار  
ایدر کبسوکه یاصلائش جبین پاکی اخطار.  
نکاهکدن صاچیش لمه لردر پیش حیرته  
یوزن اجرام نورانور بحر سرمیدته .  
زمین لبریز آنارک ؛ سما پامال انوارک ؛  
عوالم هب مرایای نظر پیرای دیدارک .

چکیلک ایسته مشده صبحدم برجای تنهایه ،  
اوطورمش ساحل دریاده طالمشدم تماشایه .  
هنوز آفاق آجیلشدی ، سما نخمور ایدی ، حتی  
نمایان اولامشدی حجه کاهندن کونش حالا .

درین برصته مستغرق لب دریاده هیچ سس یوق . .  
صبا طورغون ، صولر طورغون ، بوتون اشیاده طورغونلق !  
او فرش نیدکون اوستیده طفل نارین واری  
او یوردی دایه بیدار صبحک طفل انواری !  
کونش پیدشده طاغیر برده دار اولش حریمندن .  
کوروشمش ، صوکره شراهنده یو کسلمشدی تدریجاً  
تعالی ایانجه برزمان بالای قدرته ،  
ضیالر موج اولدی او پهنای رکودته !  
بو جوشلر او طالعین حوض سیمینی او یاندردی ،  
صبا انقاس سودا پروریله طالعه لاندی .  
آجیلردن کان امواج بیدریله ساحلندن  
دمادم اولدی وجدافرا حزین برنغمه ، برشیون .  
قولاغ ویردم او آهنگه . . مکر آهنگ شعرکش .  
او جوششزار اولان قلمز سنک عمان فکرکش !  
کونش روحک ایمش ، برحزمه شکنده اینن نوری  
او منبعندن خروشان سانحه کش طوغیردن طوغری .  
تظاهر ایتدی آراتق آکلادم سنسک بوتون دنیا .  
بو سندکده فقط ای یار غائب ، بن نیم آیا ؟ . .

محمد عاکف

### عطالتک انتاج ایتدیکی فزالقار

بوعطالت ، اربابی طرفندن یک سورکلی بر صورتده محافظه ایدلیدی ،  
مدافعه نهده نه قدر ممکن ایسه او قدر اهتمام اولندی ایچون مسلمانلر  
آره سنده ایجه برلشدی . بویوزدن حصوله کان فزالقاری صایوب  
دوکمک یک اوزون اوله جفتدن بچی اجمال ایتک دهاموافق کورونیور .

جناب حقک آثار قدرتندن بر بدیعیه ده مطلع اولیق ؛ عالم  
خلقتده مندیج اولان اسرار ازلیدن برنی ده کشف ایتک ؛ یاخود  
شریعت الهیهک احکام جلیله سندن بر حکم رصینی ده استنباط ایتک  
ایچون ساحه علمده عقله غایت سربست بر جولان ویرن ، بوتون خاکدانی  
دولاشماسنه ، تا کوکره قدر جیقماسنه سائق اولان دیندن باشقه برشی  
دکل ایدی . بوسایهده بوتون قنون عقول ایچون برر بانجه ایدی که  
ایستدیکی میوه بی طوبلاره ایستدیکی قدر تلذذ ایدردی . لکن وقتاکه  
دین دور توقفه کیره رک طالبان حقیقت تحریر یقیندن فارغ اولدی ،  
آراتق علمکده سسی ، صولوغی کسیددی . مع مافیه بوحال بردن بره  
واقع اولمادی ، تدریج ایله حصوله کلدی .

عطالتک لسانه ایقاع ایتدیکی جنایت . - بوعطالتک ایتک  
جنایتی لسان عرب ایله اولسانک اسلوب بیاننه ، آدابنه قارش ایدی . زیرا  
ملت دینی بر احتیاج سائقه سیله ، یعنی کتاب الهی کلامق خصوصنده  
دقائق اسلوبی طامیق ، کلامک طرز ترکیبده کی نکته لره ایصال نظر  
ایده یلک ایچون لسان عربیه حقیله اعتنا ایدردی . بر درجه ده که ملکه ،  
سلیقه اعتباریله خالص بر عرب کی اولمادجه تحصیل کافی کورمزدی .  
لکن صوکره لری متأخرین ایچون مقدمینک سوزینی نص کی قبولدن  
باشقه ایش قالمایجه آراتق تحصیلده بولنالر همتلرینی یالکیز کندیلرندن  
اول کلنلرک اثرینی آکلامیه قصر ایتدیلر ؛ احکام الهیه بی ده هیچ بر  
دلیل ایسته مکسرن یالکیز او ازلردن اخذ ایله اکتفا ایدیلر . حتی  
ابنای بشردن اولدینی ایچون بالطبع دیناً خطا دان معصومیتی ثابت  
اولمایان اسلاف کتابک بریرینی ترس آکلامشده دلیلی اکا کوره کتیرمش  
اولسهر و صوکره دن کلنلر بودلیک خصمک لهنده ، کندیلرینک علپهنده  
اولدیتی کوزلریله کورسهر خطایی کندیلرینه اسناد ایدرلر ، کوزلرینی  
یومهرق اسلافک استخراج ایدلیدی ، اله مخالف برمعنی آکلامقدن الله  
صیغینیز ، دیرلر ؛ عقلی بیله بیله خطا اوزرنده طور دورورلر .  
زواللی عقلده اونقطه ده معلول اولور قالیر .

آراتق بویه بر آدم ایچون لغت عربی اساسلی بر تحصیل حاجت  
قالیری ؛ زیرا سلفک اسلوب کلامی آکلامه حق قدر عربجه بیلمی  
اوکا الیروب کیدیور . حال بوکه سلف دیدیکی ذوات متقدمین عنندنه  
کلامی شایان استشهاد اولان عربلردن دکل .

ایشته هر متأخر همتی یالکیز کندیسندن اول کان ذاتک سوزینی آکلامه  
بیله یه قصر ایتدی ؛ ده اولکی اسلافک آثارینه هیچ اهمیت ویرمدی ؛  
حتی سوزک احوال زمان ایله اولان مناسبتی ده نظر اعتباره آلمایه رقی  
یالکیز لفظه برده اولفظک معنای سطحیسته باقدی . بناء علیه لسانده کی  
بهره سی آله بیلدیکنه اشاعیلایه رقی علم لغت ایله آره سنده کی مسافه کیتدیکه

آچیلدی . اونک ایچون حال بوکونکی درجه یی بولدی . لغته عائد درسلر بعض مؤلفلرک نحوه ، فنون بلاغته دائر اولان عبارده لرینی یارم ، یا کلیش آکلامقدن عبارت اولدی . علوم و صنایع اولین کاملاً اورته دن قالدی ؛ حتی اسلاف عظامک کتابلری ده قالمادی . بوکون امام مالک رحمہ اللہک کتاب المدونہ سنئی ، یا خود شافعی رحمہ اللہک کتاب الاثنی یا خود امہات فقہ حنفیہ یی صوروشدوران آدمک زندیق اوندہ مصحف آرایاندن هیچ فرقی یوقدر ! کتابک برجزئی برمملکتده ، دیگر جزئی باشقه برمملکتده بولورسکز ؛ اومتفرق اجزایی بریره کتیرسه کز بیله اولیله ناسخ خطالری کورورسکزکه اوقویوب اکلامق قابل اوله ماز . بونلرک کافه سی اولا عطالتدن ؛ ثانیاً جناب حق متأخرینه قارشی فضیلت قبوسنی قیامشدر ، بوندن مراد الهیسی ده اسلافک قدرینی اعلا ایتکدر ، کبی او هام ایله الله قارشی سوء ظننه بولمقدن ؛ ثالثاً « اتم باغموره بکزر . اوکی می خیرلیدر ، صوکی می ؟ یتیمز . » بعض ایشیدندن طویانلر اولورکه اصل ایشیدندن دها صاغلام چیقار . طرزنده کی احادیث نبویہ یی نظر اعتباره آلامقدن ؛ رابعاً آثار کزین سانی بویله محوایدہ جک درجه ده همتسزلکدن ایلری کلیور . ولاحول ولا قوة الا بالله . شبهه یوقدرکه بو جنایتک لسانه آچدینی رخنه لرک درجه سی قارئین اکلامشدر . نه حاجت ، شونی خاطر لاسی کافیدرکه کندی لسانیه یعنی دینک ، کتابک ، قومک لسانیه تکلم ایدیورده سوزینی آکلاهیج آدم بوله مایور . آرتق انسان ایچون سوبلدیکی اکلاده مامقدن بویوک مصیبت تصور ایدیه بیایمی ؟

عطالتک اجتماعی مضر تلری . — عطالت دینیه نک لسانی یتیمسندن دها بیوک برجنایتی واردرکه هیئت اجتماعی یی تارمارا یتیمی ، نظام امتی بوزمرق وقله دیگر مللرک دوشمش اولدینی مذهب ، فرقه کورواتیلرینه میدان ویرمسیدر .

اسلاف کزینک فتاواده کی اختلافی افهامده کی اختلافدن نشأت ایدردی که هپی بر اصلده برلشهرک اوراده هیچ اختلاف ایتزلردی . او متفق فیه اولان اصل ایسه کتاب الله ایله سنت صحیحہ ایدی . نه مذهب ، نه فرقه ، نه شیعه ، نه عصیبت یوقدی . بری دیگرینک سوبلدیکی سوزک حقه دها یاقین ارلدیغی اکلاهیجه درحال کندی سوزینی براتیر اونی قبول ایدردی ؛ نته کیم هربری ارنده بونی تصریح ایتشدن .

صوکره عطالت طرفدارلری میدان آنجه دیدیلرکه : برچوجفک بابایی هانکی امامک مذهبه تابع ایسه اوچوجوق باشقه امامک مذهبه اتباع ایدمیز ؛ همه حال باباسنک متبوعنه تابع اولمیدر . بونلر بر طرفین بویله سویله مکله برابر ، دیگر طرفدن صره سی دوشدکجه

« ائمه مذاهبک کافه سی رسول الله من اقتباس ایتکده در . وکلهم من رسول الله ملتس » دیرلر . لکن بوسوزی یالکز دیلاری سویلر ، یورکلری سویله مز . دها صوکره هر مذهبک ایلری کلنلری آرہ سنده اولیله جدلار ظهوره کلدی که اگر اوجدلاری اقامه ایچون مراجعت ایدیلن قوتلر ، آلتلر اصول دینی تبیینه ، خلق آرہ سنده آداب وعقائد صحیحہ اسلامی نشره تخصیص ایدلمش اولسه یدی بز بوکون یک باشقه بر حالده بولنه جقدق . بواختلافیلرک کتابلرنده بربرلرینه قارشی اولیله طعنلری کورولورکه منتسب اولدقلری دینک هیچ براصلی اوکا مساعده کوستره مز . زید عمروی تضلیل ایدر ؛ عمروزیدی تکفیر . حال بوکه تکفیر ایدیلن آدم تکفیر ایدن ذاتدن دین خصوصنده هیچ کری دکل .

اسلاف کزینک عقائدده کی اختلافاتی فتاواده کی اختلافات کبی ایدی ، آنجق رأس ونظرك تخالفندن نشأت ایدردی . هرکس رأیلرده کی اختلافه باقمسزین دیکرندن اخذ علم ایدردی . مسجدلری بر ، اماملری بر ، خطیلری بر ایدی . لکن دورعطالت [ دورسیاست ] کلنجه متخالفلر قبلی قرق یارمایه ، مناسباتک انقطاعه چالیشمایه باشلادی . دینک مرضیسی خلافه اوله رق برچوق فرقه لر ظاهره کلدی . صوکره بوفرقلر آرہ سنده حقیقی بفرق وضع ایتک ایچون برچوق اوغراشدیلر . لکن موفق اوله مادیلر . چونکه تمیزلر ، تفریقلر هب اعتباری ، نزاع ده اکثر مسائلده لفظی ایدی . دها طوغروسی اسباب اختلاف هوساته تبعیتدن ، برر نوع سیاستدن باشقه برشی دکلدی . نهایت فرقلر آرہ سنده یارلایان حرب بوکونکی تفرقه یی ، ازاله سندن امیدلر منقطع اولان بوتفرقه یی انتاج ایتدی .

برقاج سنه اول آد مجتزک بری دیمشدی که : مصره دوت مذهبک اهلی اولان قاضیلر تعیین اولنمیدر . چونکه بومذاهبک اصولی بربرینه یک یاقیندر . کتابلرنده کی عباراتک اکلاشلسی ده قولایدر . کذلک معاملاتده سهولت حصولی ایچون اقتضاسنه کوره مذهب مالکینک یاخود مذهب شافعینک بعض اقوالنه توفیق حرکت الزمدر .

بوحق سوز اوزرینه برچوق متورع ذوات آیقلاندی ، لاحول جکمه یه ، دین محو اولیور ، دییه فریاد ایتیه باشلادی . صانکه او زواللی آدم دینده اولمایان برشی ایسته مش ایدی . حال بوکه سوبلدیکی سوز دینه تمامیه موافق اولدقدن باشقه یاقین زمانلره قدر بوتون اقطار عالمده معاملات اولوله ایدی . هانی یا ، « وکلهم من رسول الله ملتس » سوزی نرده قالدی ؛ ایشته بوتون بوفناقلر متأخرک سائقه عطالتله کندیسندن آز اول کچن سلفک سوزینه باغلانوب براز دها ایلری کیده مه مسندن نشأت ایدیور ؛ یاخود سیاستدن ایلری کلیور . اوت ،

كذلك مذهبہ اتباع ایتدیكك امامك قولندن غرض حقیقی نه ایسه  
اونی ایجه اكلامق ایچون برازا عمل فكر ایتسه كده مثلا سكا صورولان  
بر مسئله عیناً امامك قولنده بولونمادینی زمان اونی بر اصله ارجاع  
ایده بیلسهك ؛ یاخود او امامدن صوكره كنن علمانك سوزلریله توفیق  
ایلسهك ، اولماز می ؟

سبحان الله ! هیچ بر خواجه بویه یا شمشی ؟ دیهرهك درس او قودینی  
خواجه سنك یا مادینی بر شیشی قطعاً یا به مایه جغنی سویلر . حال بو كه  
نظری بر از ماضی به طوغری ارجاع ایتسهیدی اسکی علمانك بوتی بك  
اعلا بایدیغنی ، حتی دها ایلری كیدرك خواجه لرینه بویه بهض خصوصاً  
مخالفتده بولندیغنی كوروردی . لکن سز اوکا بورالرینی سویلیهرك  
مباحثهیه قالدیشه جق اولورسه كز درحال سزی دینسرلكله اتمام ایدرك  
« بنی دیندن می چیقاره جقسك ؟ » دیر ! زوالی بیلمز كه بو حرکتیه  
نصوص رینهیه مخالفتده بولسان ، خروج عن الدینه حاضرلانان یینه  
كندیسی اولیور . نعمذبالله !  
شیخ محمد عبده  
مترجی

محمد عاكف

## روحانیت - جسمانیت

اسكوب بلدیة رئیس سابقی حافظ فرید افندی به :

خلاصه سی بریفین تردید ، تشکیكردن ؛ روحی ۲۳ نومرولی  
« صراط مستقیم » مجموعه سنده ، ندرج « اسلامیتده روحانیت ، جسمانیت  
واری » ؛ مقاله سی حقنده استیضاحدن عبارت مکتوب عالیلری دقتله  
نظر مطالعه دن کچریلیدی . لکن بز بومکتوبك مندرجاتی سقولاستیکی  
وصرف الفاظ و تعبیراته عائد ؛ فقط معنا و مسمادنك اوزاق بر اختلاف  
کی تاقی ایتدك . زیرا بوزمین وبویولده منازعه لرك معناه ، مساجه  
هیچ برفرق یوغبکن الفاظ و تعبیراته اختلاف لرك حیات و معیشتجه و بونلرك  
ناظمی اولان شریعت اسلامیه جه هیچ براهیتی حاز دکلدرك . اشته بونك  
ایچون اوزون اوزادی به ایضاحات اعطاسنه لزوم کورمیورم . برده  
مکتوب عالیلرنده « شقوق متنوعه دن هانکیکی اختیار ایدلیدیکی »  
صورولیوركه بوسه والکرك جوابی مقاله مذکورده دن بك ظاهر بر  
صورنده نمایان اولمقده در .

بز مقاله مزده اولدقچه ، ممکن مرتبه معیشتزه ، حیاتزه تعلق ایدن  
جهتلردن بحث ایتك ایسترز . زیرا بوالفاظ و تعبیرات منازعه لرینك ،  
القاب و عنوانلر قاوغاسنك هیچ بزوقت قائده سی کوروله مش ؛ دائماً  
النسانلر آراسنه تفرقه دوشورمهیه ، نظام حیاتی اخلاص ایتیه یاردم

سیاست ایتدیکنی تحلیل ، ایتدیکنی تحریم ایدیور ؛ دیلدیکنه حق ،  
دیلدیکنه باطل دییور ؛ خلقده اوکا منقاد اولوب کیدیور .

## عظالتك شریعتیه واهلنه قارشی اولان جنایتی . - احکام

شریعت حقنده کی عظالت معاملاتده اولیه بر کوجلك احداث ایتدی که ناس  
آرتق شریعتی اهلاله قدر واردی . شریعت اسلامیه اسلامك حقیقه  
اسلام اولدینی زمانلرده بوتون عالمی قوجا قلایه جق قدر واسع ،  
مساعد ایدی . بوکون ایسه او قدر طارلا شمشدرکه اهلنی بویه  
باریندیره مه یورده اولنلر حقوق لرینی محافظه ایچون باشقه واسطه لره مراجعتده  
مضطر قالیورلر . حمله شریعتدن بر جوق اتقیا وارکه بوکون باشقه  
شیلری مدافعه ایله مشغول . ناس ایچون شریعتی اوکرنك زورلاشدیغندن  
احکام شرعییه کی کلامقده کی عجز لرینی کوره رك جهله راضی اولیورلر .  
بناء علیه شریعتی بیلنلر بیلنلره نسبتله هیچ دینه جك قدر آز . شریعتك  
جاهلی اولان بر آدم ایچون شریعتك احکامیه عمل ایتك امکانی  
متصور میدر ؟ ایشه خلقك قسم اعظمی شریعتیه مخالف حرکاته  
بولونیور ؛ قیلرده شریعتیه قارشی احترام حسی قالماش ؛ چونکه افعالی  
نصوص شرعییه تطبیق ایده میور . اك برنجی مانع ایسه عباراتك  
کوجلککنندن ، اختلافاتك چوقلغندن ایلری کان آکلایه مامق مسئله سی  
اولیور .

برکون خواجه لردن برینه : « فصل مذهبکه عائد کتابلرده کوردیکك  
احکام موجبجه آلم صانیم یا به بیلور میسك ؟ » دیمشدم . جواباً  
معاملاتده اوکی احکامی بك آز خاطر لادیغنی ، هرکس فصل بایورسه  
اوده اولیه بایدیغنی سویلیدی . ایشه عظالت ارباب شریعتی بو حاله کتیردی .  
اگر بو آدم لر شریعتك وطولایسیله ناسك مدار حیاتی اولمق ایسته سه لردی  
بك اعلا موفق اولورلردی . اوزمان هم کندیلری ، همده بوتون خلق  
بویه اولو قالمالزیدی ده مسعود بر حیات کچیرردی .

باقیکز ناس حدود شرعیدن نه قدر انحراف ایتمشدر ، فساد اخلاق  
نه درجه یی بولمشدر ! یونك کویلرده ، یاخود کوچك قصبه لرده کی اسبابی  
ایکی دن خالی دکلدرك : یاو کوی یاخود قصبه ده دینی ، شریعتی بین  
کیسه اولمادیغنی ایچون هرکسك حرامه ، حلاله عائد مسائل صور دینی  
آدم صوران کی جاهلدر ؛ یاخود مسئله یی بیلن صورانك آکلایه  
بویه جکی آجیق بر تعبیره مالک دکلدرده سؤالک بر درلو ایچندن چیقما یه رق  
نهایت دانیشان آدمك هیچ اکلامایه جغنی ، کندیسنك ده نه یایسه  
اکلامایه جغنی بر عبارتی او قویوب کچر .

شمیدی بو آدمه دیسه کزکه : هر طبقه ده کی خلقه مرا میکی آکلاده جق ،  
علمکدن اولنلری مستفید ایده بویه جك قدر اسلوب افاده اوکرنسهك ؛